

Onderwerp: reactie Nederlandse Politiebond
op regeerakkoord

Utrecht, 31 oktober 2017

Geachte heer Grapperhaus/leden van de Tweede Kamer,

De Nederlandse Politiebond (NPB) heeft tot zijn verbazing vastgesteld dat in het regeerakkoord ‘Vertrouwen in de Toekomst’ geen serieuze investeringen zijn afgesproken om van de Nationale Politie alsnog een gezonde organisatie te maken. Iedereen is het er zo langzamerhand over eens dat het korps in 2013 overhaast en met onvoldoende budget in het leven is geroepen. Laat de politiek opnieuw een kans voorbijgaan om de negatieve gevolgen daarvan te herstellen? Waarom hebben de coalitiepartners niet gezorgd voor financiële ruimte om de politie te voorzien van eersteklas ICT-voorzieningen, een goede bewapening/uitrusting, voldoende training/opleiding en contact met de burgers en last but not least een verantwoord personeelsbeleid?

Wie niet beter weet, zou na het lezen van het regeerakkoord kunnen denken dat de overgang van 26 regiokorpsen naar één landelijk politiekorps de afgelopen jaren vlekkeloos is verlopen en dat de Nationale Politie eind 2017 min of meer ‘normaal’ draait. In dat geval zou je je nog kunnen voorstellen dat een nieuw kabinet volstaat met slechts één afspraak over de politie in zijn regeerakkoord. Een blijvende verhoging van het politiebudget, te beginnen met 150 miljoen in 2018, in de jaren daarna oplopend tot 267 miljoen.

Helaas draait de Nationale Politie eind 2017 nog altijd verre van ‘normaal’. Het is inmiddels een politiek gegeven dat de Nationale Politie in 2013 een valse start heeft gemaakt. Dat staat zwart op wit in het rapport van de commissie-Ruys; de laatste minister van Veiligheid en Justitie, Stef Blok, beaamde het op 21 september in de Tweede Kamer. De invoering was overhaast en slecht doordacht, vooral gericht op het zo snel mogelijk kunnen inboeken van bezuinigingen. Vijf jaar later zijn de negatieve gevolgen zo duidelijk en zo vaak in de publiciteit, dat het nauwelijks te geloven is dat het nieuwe kabinet besloten heeft dit hele project financieel in zijn sop gaar te laten koken.

ONDERBEZETTING

Het belangrijkste knelpunt is een structureel tekort aan uitvoerende medewerkers, zowel in de basispolitiezorg als in de opsporing. Dat probleem bestond al ten tijde van de regiopolitie en is doodleuk overgeheveld naar het nieuwe landelijke korps. Bovendien besloot de politiek toen de operationele sterkte van de Nationale Politie te bevriezen op maximaal 49.802 voltijdsbanen. Een totaal willekeurige keuze, die op geen enkele manier gebaseerd was op de hoeveelheid werk die het korps (in ieder geval) moest verzetten.

ATW-overtredingen

In de jaren daarna is de hoeveelheid werk voor de politie alleen maar toegenomen, mede door internationale ontwikkelingen op het gebied van terreur, cybercrime en vluchtelingenstromen. Om in die situatie zoveel mogelijk inzet te realiseren heeft het korps maar één optie: een nog groter beroep doen op de loyaliteit en het uithoudingsvermogen van de medewerkers. Daarbij komen de wettelijk verplichte werk- en rusttijden systematisch in het gedrang. Sinds jaar en dag is de politie koploper als het gaat om overtredingen van de Arbeidstijdenwet. In 2016 waren dat er meer dan honderdduizend! En dan gaat het niet om de gevallen waarin gebeurtenissen tijdens een dienst langer doorwerken ‘onvermijdelijk’ maken. Dan gaat het om de gevallen waarin collega’s op ongezonde wijze moeten inspringen omdat er geen andere medewerkers inzetbaar zijn. Daarvoor betaalt het korps flinke boetes, maar ja – de politiek blokkeert nu eenmaal het aannemen van extra capaciteit.

Beperkte uitbreiding

Het afgelopen jaar heeft de politiek het korps toestemming (en geld) gegeven om voor bepaalde doelen het aantal formatieplaatsen uit te breiden. Zo zijn er extra medewerkers aangetrokken voor de Dienst Speciale Interventies (DSI), voor observatieteams, voor de bestrijding van mensenhandel en voor slachtofferzorg. Al met al is de politiek goedgekeurde operationele sterkte daarmee gestegen naar 50.175 voltijdsbanen, naar verwachting te bereiken in 2022. Het is nog niet duidelijk wat er precies betaald gaat worden met de 267 miljoen uit het regeerakkoord; volgens de summiere toelichting op pagina 57 zijn die bedoeld voor ‘onder andere agenten in de wijk, innovatie, recherche en werkgeverschap’.

Ziekteverzuim

Hoe dan ook: dit zijn absoluut onvoldoende maatregelen om de Nationale Politie goed op de rails te krijgen. Om er een korps van te maken dat ATW-overtredingen niet als een gegeven beschouwt. Een korps dat verlost raakt van de vicieuze cirkel van een veel te hoog ziekteverzuim – die was de eerste helft van dit jaar opnieuw zeven procent – gevolgd door nog meer werkdruk voor de overige medewerkers, gevolgd door nog meer ziekteverzuim. Een korps dat wel in staat is om op tijd betrouwbare roosters te maken, waardoor medewerkers ook nog een privé/gezinsleven in stand kunnen houden.

Significante versterking

Om die ambitie waar te maken moet de politiek twintig jaar achterstand goedmaken en het korps in staat stellen een significant aantal extra politiemensen aan te stellen. Met 3,17 fte’s (volledige politiebanaan) per duizend inwoners heeft Nederland minder agenten dan bijvoorbeeld Engeland en Wales (3,51 fte’s) of België (4,40 fte’s). Om op gelijke voet te komen met Engeland en Wales zou de operationele sterkte in Nederland dus met 5.780 volledige banen moeten worden

uitgebreid. Dat is andere koek dan vierhonderd extra banen in twaalf jaar tijd. En voor alle duidelijkheid: een groot deel van die duizenden – misschien wel de helft – zou moeten bestaan uit rechercheurs. Daar is de onderbezetting minstens zo'n groot probleem als in de basispolitiezorg.

Werk- en rusttijden

Overigens wordt in het regeerakkoord uitdrukkelijk vermeld dat er alleen extra middelen voor capaciteitsuitbreiding beschikbaar worden gesteld als 'de flexibiliseringsagenda wordt doorgezet en dat knellende kaders, waaronder sectorspecifieke beperkingen ten opzichte van de Arbeidstijdenwet, worden weggenomen.' Met andere woorden: als tegenprestatie voor een relatief bescheiden verhoging van de operationele sterkte verwacht het kabinet dat de vakbonden bij de komende CAO-onderhandelingen instemmen met het afbreken van de Landelijke Arbeidstijdenregeling voor de politiesector en dus met bijvoorbeeld het verminderen van het aantal gegarandeerd vrije weekenden voor politiemensen per jaar. Een onaanvaardbare eis natuurlijk en opnieuw een aanwijzing dat de waardering voor de inzet en de prestaties van het politiepersoneel voor het nieuwe kabinet niet meer dan een sluitpost is.

TE LANG DOORWERKEN

Dat blijkt ook een ander cruciaal probleem waarmee de politiek het nieuwe landelijke korps heeft opgezadeld. Wie tientallen jaren politiewerk doet, krijgt onvermijdelijk te maken met fysieke en psychische slijtage. Je kunt dat proces proberen te vertragen door goede training, zorgvuldige opvang en extra verlofmogelijkheden, maar er komt een moment dat inzet niet langer verantwoord (veilig en gezond) is. Zowel voor de burgers als voor zijn collega's als voor de medewerker zelf is het dan beter om hem naar de kant te halen.

Tot vrij recent accepteerde de overheid in zijn rol als politiewerkgever zijn verantwoordelijkheid op dat punt: uitvoerende politiemedewerkers kregen vanaf 60 jaar Functioneel Leeftijdsontslag en tot aan de AOW-leeftijd van 65 jaar 80 procent van hun salaris doorbetaald. De afgelopen vijftien jaar is deze voorziening door een reeks van politieke besluiten langzaam maar zeker komen te vervallen – ondanks het onophoudelijke verzet daartegen van de politiebonden, soms door zeer grootschalige acties. Daarnaast is in 2013 een geleidelijke verhoging van de AOW-leeftijd richting de 67/68 jaar gestart.

'Zware' dienstjaren

Al met al is de afgelopen jaren stukje bij beetje enorm bezuinigd op de bestaande pensioen- en vroegpensioenvoorzieningen. Politiemedewerkers zijn daardoor onevenredig hard getroffen: zij zijn nagenoeg al hun speciale uittredingsmogelijkheden kwijtgeraakt. Dat betekent dat de meeste huidige collega's tot aan hun AOW-gerechtigde leeftijd moeten blijven doorwerken – ook al hebben ze tientallen 'zware' dienstjaren achter de rug. De huidige 55-plussers hebben in 'de goede jaren' voldoende extra pensioenkapitaal kunnen opbouwen om een paar jaar eerder te kunnen stoppen, maar ook zij zijn vaak gedwongen tot ver na hun 60-ste door te werken. Een deprimerend vooruitzicht als op je 18-de bij de politie begonnen bent en na meer dan veertig jaar behoorlijk opgebrand bent.

Lose/lose-situatie

Al met al is er op dit punt een duidelijke lose/lose-situatie ontstaan binnen de Nationale Politie, die zowel de collega's als de korpsleiding als een steen op de maag ligt. Het nieuwe regeerakkoord was een mooie gelegenheid geweest om een bijdrage te leveren aan het oplossen van dit urgente overgangsprobleem. Op die manier had het kabinet een belangrijke impuls kunnen geven aan de doorstroming binnen het korps en dus aan het vitaliseren van de nieuwe organisatie.

Voor alle duidelijkheid: een vervroegde uitstroommogelijkheid voor de huidige 55-plussers zou wat de NPB betreft slechts het voorportaal zijn van een blijvende nieuwe regeling. Politie mensen verdienen een door de maatschappij betaalde mogelijkheid om eerder te stoppen met werken dan op de AOW-gerechtigde leeftijd. De NPB zal zich er sterk voor blijven maken dat de politiek deze wegbezuinigde voorziening in ere herstelt. In die strijd trekken we samen op met zowel de andere politiebonden als de FNV.

MEER GEWENSTE INGREPEN

Alleen al voor het realiseren van een verantwoord personeelsbeleid (voldoende medewerkers en een fatsoenlijke uitstroomregeling) had het politiebudget blijvend veel meer verhoogd moeten worden dan nu in het regeerakkoord is afgesproken. Daarnaast is de tijd meer dan rijp voor een aantal kostbare ingrepen om van de Nationale Politie (alsnog) het doelmatige en eigentijdse korps te maken dat de burger ooit door minister Opstelten is beloofd.

Ten eerste de invoering van up to date ICT-voorzieningen. Het was de bedoeling dat de Nationale Politie uiterlijk in 2017 zou kunnen beschikken over een 'bruikbare, gebruiksvriendelijke, betrouwbare, veilige, flexibele, toekomstvast en betaalbare informatievoorziening.' Dat is niet gelukt en het ziet ernaar uit dat het korps de definitieve landelijke vernieuwing (in de orde van grootte van 800 miljoen) zelf moet gaan betalen uit zijn huidige budget en/of aanvullende leningen.

Ten tweede het voeren van een doortastend innovatiebeleid. Het succes van de Nationale Politie is mede afhankelijk van de snelheid waarin het korps erin slaagt nieuwe technologische mogelijkheden in zijn voordeel te gaan gebruiken. Het innoveren van het politiewerk (zowel de uitvoering als de ondersteuning) zou een tweede natuur van de organisatie moeten zijn. Alleen op die manier blijft het functioneren zo efficiënt en doeltreffend mogelijk.

Ten derde het opwaarderen van de trainings- en opleidingsfaciliteiten. Zo dringt de NPB al jaren aan op een verhoging van het verplichte aantal trainingsuren van 32 naar 48 uur per jaar. Ook zou er meer tijd en geld moeten komen voor vakontwikkeling. De politie opereert in een voortdurend (en steeds sneller) veranderende wereld. Een regelmatige (her)oriëntatie daarop zou deel moeten uitmaken van de professionaliteit van politiemensen. Het korps zou daar tijd en gelegenheid voor moeten bieden.

KORPS KRAP BIJ KAS

Het is duidelijk dat het korps bovengenoemde ingrepen niet kan betalen op basis van zijn huidige budget, ook niet als dat wordt verhoogd met de bedragen in het regeerakkoord. Om überhaupt te blijven draaien moet de Nationale Politie al jaren alle zeilen bijzetten.

Ook de begroting voor 2018 heeft men alleen sluitend weten te krijgen door allerlei boekhoudkundige trucjes (operationeel tekort: 72 miljoen). Wel resteert voor dat jaar dan een 'leenbehoefte' bij het ministerie van Financiën van 350 miljoen (pagina 29), waardoor de totale schuld oploopt tot zo'n anderhalf miljard. Bovendien waarschuwt het korps dat het uiteindelijk negatieve resultaat over 2016 opnieuw is betaald uit het eigen vermogen (pagina 9 en 13). Dat is daardoor verder gedaald 'richting de ondergrens die hiervoor bepaald is'. De ruimte om in de toekomst opnieuw 'onverwachte tegenvallers op te vangen' is dus verkleind.

Kortom: gezien de grote organisatorische problemen en het overduidelijk al jaren te krappe budget van de Nationale Politie vindt de NPB het onbegrijpelijk dat het nieuwe kabinet in zijn regeerakkoord niet de basis heeft gelegd voor steunmaatregelen om het korps alsnog goed op de rails te zetten. Ook het nieuwe kabinet blijft vasthouden aan het streven zoveel mogelijk politiewerk te laten verzetten voor zo weinig mogelijk geld. Het zijn de burgers en de politiemedewerkers die daarvoor de tol gaan betalen. Dat is iets waar de NPB zich nooit bij zal neerleggen.

Ik hoop op uw steun in deze kwestie.

Met vriendelijke groet,

Jan Struijs,
Voorzitter NPB